

دار الفنون

ادبیات و فلسفہ و تاریخ و جغرافیہ و ادبیات

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیہ، ادبیات

ایک آبدہ بر نشر اول نور

مندرجات:

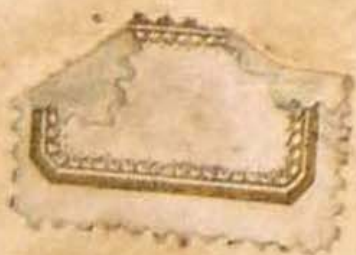
[محمد علی عینی]		شیخ ابراہیم حق
[نجیب عاصم]		القباض حقندہ بعض ملاحظہ لر
[عارف]		دولت عثمانیہ نک تأسس وتقرری دورندہ علم و علما
[اقہارد اونغر]		» تہ آروس « قایناغندہ دارا » ستہله « سی
[وحید]		موزہ ہایونندہ اسکندر لحدی
[فائق صبری]		جغرافیائک علمی اصولاری
[احمد امین]		آمریقاده تورک مهاجرلری
[آورام غالاتی]		اجنبی خریطہ لردن ممالک اسلامیہ جغرافیائک اسمالرینک استنساخاً نقلی و حروف
		عربیہ ایله اراءتہ سی مسئلہ سی

ترجمہ فسمی

[احمد نعیم]		فلسفہ نک یکی بر قاچ تعریفی
[خلیل نعمتہ اه]		روحیاتدہ اصول
		کتابیات تحلیلاری

استانبول — مطبعہ عامرہ

۱۳۳۲ — ۱۳۳۴

[۱] «ته آروس» قایناغنده دارا «سته له» سی

ایران حکمدار لرندن ؛ «هیستاسیه سی» ک اوغلی، «دارا»، قبل المیلاد تقریباً بشیوز
اون درت سنه سنده طونه نک او بر طرفنده بولنان «اسکیت» لره قارشی سفر اجرا ایتشدی.
طونه یه کیتمک اوزره «تراکیا» دن کچرکن «ته آروس» «Tearos» ایرماغنه واصل
اولدی. بو ایرماغنک منبعه برسته له رکز ایتدیردی. مورخ شهر «هرودوت» دردنجی
کتابنک سکسان طقوزنجی بابندن طقسان برنجی بابنه قدر مفصلاً بوسته له دن
بحث ایدر :

Δαρεῖος δὲ ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίνην, ἐπορεύ-
ετο διὰ τῆς Θρηκῆς, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς
ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τέαρος λέγεται ὑπὸ τῶν
περιοίκων εἶναι ποταμῶν ἄριστος τὰ τε ἄλλα τὰ ἐς ἄκυσιν φέροντα
καὶ δὴ καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσασθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ
αἱ πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσαράκοντα, ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ρέουσαι.
καὶ αἱ μὲν αὐτέων εἰσὶ ψυχραὶ, αἱ δὲ θερμαί. ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτὰς
ἐστὶ ἴση ἐξ Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ Περίνθῳ καὶ ἐξ Ἀπολλω-
νίης τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέρη. ἐκδιδοῖ δὲ
ὁ Τέαρος οὗτος ἐς τὸν Κοντάδεσδον ποταμόν, ὁ δὲ Κοντάδεστος ἐς
τὸν Ἀγριάνην, ὁ δὲ Ἀγριάνης ἐς τὸν Ἑβρον, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν
τὴν παρ' Αἴνῳ πόλιν. ἐπὶ τοῦτον ὧν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Δα-
ρεῖος ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἡσθεὶς τῷ ποταμῷ στήλην ἔστησε καὶ
ἐνθαῦτα, γράμματα ἐγγράψας λέγοντα τάδε.

„Τεάρου ποταμοῦ κεφαλὰὶ ὕδωρ ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον παρέ-
χονται πάντων ποταμῶν, καὶ ἰεπ' αὐτὰς ἀπίκητο ἐλαύνων ἐπὶ Σκύ-
θας στρατὸν ἀνὴρ ἄριστός τε καὶ κάλλιστος, πάντων ἀνθρώπων,
Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος Περσέων τε καὶ πάσης τῆς ἡμείρου βασιλεύς.“
ταῦτα δὴ ἐνθαῦτα ἐγράφη.

[۱] «سته له» «Stele» کله سنک ترکیه معادلی اولمدینی و بوکله عیناً بوتون علم لسانلرنده استعمال
ایدیلدیکی جهته بزدخی قوللانه جغز. سته له کله سی بوکون: «ارتفاعی عرضندن زیاده اولان برلوحه»
معناسنی افاده ایدوب باشلی باشنه برآبدنه تشکیل ایدر.
ته آروس منبعی حقنده یازمش اولدینم دیکر بر مقاله
Yahrbuch des K. Deutsch Arch. Inst. 1915. Arch. Anzeiger S. 1. f.
مجموعه سنده نشر اولمشدر.

« فرال دارا بوسفور بوغازنده هرکنده بونونه تراکیایی باشنده باشه قطع ابتدی .
 نه آروس ایرماغلك منبعه واصل اولدی . اوراده اوج کونه قالدی . نه آروس منبعی
 هوار اهالی طرفنده » اک ابی صوبه مالک اولاده « دیه نسیم اولنوردی . بو صوبه
 باطاصه اویوزخسته لفته دوا اولدیغی سوبه نیردی . قاباقلرک عددی قرقنده ایکی اکسیکده
 هبسی عینی قیاده هبقار . بعضی صیجاق ، بعضی صوغوقدر . نه آروس منبعی بونوس
 اوکسینوس « Pontos Euxeinos » اهلنده کی آبولونیا « Apollonia » و پرینوس « Perinthos »
 هوارنده کی ههرا بونه « Heraion » شهر لرنده ایکی شهر کونلک مسافه در . نه آروس
 قونادستوس « Kontadestos » ایرماغه قونادستوس آغریانه س « Agrianes » ایرماغه ،
 آغریانه س ههروس « Hebros » نهرینه وههروسده اینور شهری هوارنده دکنه دوکیلور^[۱]
 دارا بو منبعک کنارنده بولندیغی مدیحه صوبنده یک خوشلوقوب بورایه برسته رکز
 واوزینه بوکتابی هک ایتدی . « نه آروس منبعی دیگر منبعه نه اک لذت صوبه
 مالکدر . بونونه انسانلرک اک ایسی اولاده هبتاسیک اوغلی وکره ارصه حکمداری
 ایرانی دارا بومنبه کلدی »

و بوبله هه اورایه یازدی .

ادوار عتیقه ادبیاتنده ته آروسدن اوج یرده دهها بحث اولنیور . لکن هیچ برنده
 هرودوتدن فضله معلومات ویریله یور . دارانک کتابه لرنده ته آروس اسمنی ذکر ایتدیکنندن
 امین دکلز . « نفسی رستم » کتابه سنده یالکز اسکیتردن ، « پستونه » قیاسنده کی اوج
 لسان اوزره محرر کتابه ده کذالک اسکیتره قارشى اجرا اولنان سفردن بحث ایدیور .
 فقط بو ایکنجی کتابه نك بوسفره عاڈ اولان قسمی پک زیاده خراب اولمشدر . ته آروس
 اسمنی بو خراب اولوب سیلینن قسمده آرامق لازم کلیر^[۲] .

دیماک اولویورکه دارا سته له سنی بزه بیلدیرن منبع یکانه هرودوتدر . مع مافیه هرودوت
 تاریخی سته له نك رکزندن تقریباً الشمس سنه صوکر یازمشدر .

[۱] آغریانه س ، « ارکه » ؛ ههروس دخی صریح نهریدر .

[۲] F. H. Weissbach, Keilinschriften der Achämeniden, Vorderasiatische Bibliothek Band III Leipzig 1911 S 150, 72-75

ته آروس منبعلرینک موقعی تعیین ایچون هرودوت آتیده کی معلومات مفصله یی ویریور «ته آرو: س آغریانه س یعنی ارکنه ایرماغی حوضه سنده جریان ایدر. قونتادستوس واسطه سیله ارکنه یه دوکیلور. فقط قونتادستوس ایرماغنک موقعی شمدی یه قدر تعیین اولنه مدینی جهتله ته آروسک یالکز استرانجه طاغلرینک جنوب غریب سندن نبعان ایتدیکی تظاهر ایدر.

ایکنجی مهم نقطه ته آروس منبعلرینک دارا نك یولی اوزرنده بولنمسیدر. بویول ایسه چرکس کوینک شمانده سرایدن بدأ ایله ویزه، تکه چفتلک، پیکار حصار، ینه، اسکوب دره، قزلق طریقله قرق کلیسایه کیدن جاده در. بویول استرانجه طاغلرینک اک آلچاق اتکلرنده و طاغلرک استقامتنه موازی اوله رق تمادی ایدر [۱].

هرودوت دیگر مهم برجتهی تصریح ایدرک دیورکه: «ته آروس منبعلری آپولونیا وهه رایون شهرلرندن ایکیشر کونلاک مسافه ده در». «یونت اوکسین» یعنی قره دکر آپولونیاسنی بلغارستانده بورغاز کورفزینک جنوب ساحلنده در. حال حاضرده اسمی «مرمه بولی» در. [۲] هه رایون شهرینک موقعی ایسه هنوز تمامیه تعیین ایدیه مامشدر.

هرودوته کوره پرینتوسه یاقین اولمسی لازم کلیر. قرون عتیقه نك صوک زمانلرنده «هراکلیا» Herakleia نامنی آلان پرینتوس شمدیکی «مرمره ارکلیسی» در. [۳]

هرودوتک ویردیکی بوصوک معلومات دیگر لرله توافق ایتمکده در. نهایت الده موجود اولان بوتون بومعلومات ایله خریطه ده ته آروس منبعلرینک موقعی آرایه جق اولورسه ق [۴] پیکار حصارک غربنده، استرانجه نك جنوبنده و دارانک یولی اوزرنده بولنان «ینه» قصبه سنه تصادف ایدر ز.

هرودوت ته آروس منبعلرینی تصویر ایدرکن آتیده کی معلوماتی دخی ویریوردی. «ایرماغنک اوتوز سکر منبعی اولوب هپسی عینی قیادن نبعان ایدر. بونلرک بعضیسی

[۱] Viquesnel: Voyage dans la Turquie d'Europe 1854, Atlas Tafel 1; Tf. 18 Fig. 1 und 19, auch bei: G. v. Hochwächter, mit den Türken in der Front Berlin 1913, Karte 2 und 3.

[۲] Pauly-Wissowa, Reallexicon II 113 und C. Jirecek Arch. epig. Mitt. aus Oest.Ung. X (1886) S. 162.

[۳] Pauly-Wissowa VIII 429 Nr. 7.

[۴] Viquesnel, Atlas Tafel 1.

صیجاق بعضیسی صوغوق صویه مالکدر . بو صو بعض خسته لقلره دوا در . « بوضو ک
معلوماته استناداً بعض علما ته آروس منبعلرینک پیکار حصار جوارنده اولدیغنه قناعت
کتیر مشلر در . « سپیغل » [۱] پیکار حصار دن کلن سیمیر دره یی ته آروس ظن ایدیور .
شیغه لک بو ظنی پیکار حصاره قدر سیاحت ایدن جنرال (جوحوس) [۲] سیاحتنامه سینه
مستند اولدیغنی فکر نده یم . (جوحوس) « پیکار حصار قایناقلرینک ال بیوکنک
یاننده کی حوضک کنارنده چیوی شکنده اسکی سوریه خطیله یازیلی برطاش بولندیغنی
وبوطاشک تکه چفتلکنده « یک بر اوقی احمد بابا » تر به سنک یاننده بنا ایدیلن برتکه نک
حین انشاسنده استعمال ایدلیکنی « سویله مشدی . مع التأسف ۱۸۲۹ محاربه سی انشاسنده
تکه چفتلکی روسلر طرفدن تخریب ایدیلدیکندن مذکور طاش بولنه مامش واوزرنده کی
یازیلرک دارانک کتابه سی و یاخود بالا خره یازیلان ترک ویا عرب خطوطی اوادیغنی
آ کلاشیله مامشدر [۳] . فوربیغه ر [۴] (ده آرا) یاخود (دره) نامنده کی بر ایرماغک
اسکی ته آروس اولدیغنی ادعا ایدیور . قره مهر [۵] ته آروس ایرماغک قرق کلیسانک
شمالنده اولان (تکه دره) اولدیغنی و (ساراجالا) ایرماغک ده قونتادستوس اولدیغنی
ظن ایدیور .

توماشه ک [۶] ایسه پیکار حصارک شمال شرقیسنده بولنان (قریونه رو) صوغوجاق
کونینک یانندن کچن ایرماغک ته آروس اولدیغنی بیان ایدیور . فقط بنم فکرجه بوجوارده
اسمی ته آروسه مشابه بر ایرماق ویا قصبه موجود دکدر .

« توماشه ک » ک شو فکری دخی جالب نظر دقتدر : « ته آروس کله سی سانسقریت
لساننده کی « چارو » کله سندن آلمشدر . بوکله خوش ، عزیز معناسنه در . حالبوکه

[۱] Spiegel : Erânische Altertumskunde 1873 Band II S. 343 Anm. 2.

[۲] A. Jochmus : Journal of the Royal Geographical Society XXIV (1864) S. 43.

[۳] Weissbach : Grundriss der iranischen Philologie Bd. II S 63 und Prasek : Dareios I. (Der alte Orient XIV Heft 4) S. 29.

[۴] Forbiger : Handb. d. alt. Geogr. 2. Aufl. 1887, Bd. III S. 735, Anm. 5

[۵] J. Cramer : Geographical and Historical Descript. of ancient Greece, Vol. I S. 317.

[۶] Tomaschek : Sitz. Ber. d. Wiener. Ak. Phil.-Hist. Kl. Bd. CXX VI II Heft IV. S. 97.

دارا بوايرماقدن بحث ايدرکن بو صفتلری ا-تعمال ايتديکی تخطر ايديله جک اولورسه ته آروس اسمنک دارا طرفندن ويريلديکی تظاهر ايدر .

ستهله نك ركز ايديلديکی محلی تحری ضمنتده موزده هایون مدیریت علیه سنک وساطتيله ۲۹ حزيران الی ۶ تموز ۹۱۴ تاریخه قدر قرق کلیسا - پیکار حصار - ویزه - چرکس کونی جاده سی اوزرندن برسیاحت اجرا ایتدم .

بوجاده سرای جوارنده استرانجه طاغلرینک اتکلرینه تماس وانلره متوازیاً امتداد ايدر . سرايدن ویزه یه قدر یول برچوق منبعلره مالک ، کنیش ، فیاض بر وادی بی تعقیب ايدر . شرق طرفده طاغلر کیتدکجه یوله یاقلاشیر . نهایت اوزون برتپه وادی یه طوغری اوزانیر . اسکی تراکانک پایتختی اولان (Biçün) ویزه شهری وقلعه سی بو تپه نك اوزرنده مبنیدر . جاده تپه نك صوگ قسمندن مرور ايدر . برچوق قايناقلرک نبعان ايتديکی و متعدد چشمه لره مالک اولان بوتپه هرودوتک توصیف ايتديکی اوتوز سکز قايناقلی قیایه پک بکزر . حال حاضرده بوجوارده صیجاق صو منبعلرینه تصادف اولنمه یورسه ده اولجه بورالرده بویله منبعلرک دخی موجود اولدیغی فقط بالا خره قورودینی روایت اولنور . مع مافیه ویزه ده کی منبعلرک هیچ بری آبدی رکزینی استلزام ایده جک درجه حائر اهمیت دکلدیر .

آننه صوینک کچدیکی وادیده یولمزه دوام ايتديکمز تقدیرده ویزه دن بر ساعتک مسافه ده یکی جاده نك تخمیناً اوتوز مترو صول طرفنده ایزی کورولن اسکی بر یولک کنارنده « قارپوز قالدیران » تسمیه اولنان بیوک برقايناق واردر . قايناق صنعی برحوضک اورته سنده در . حوضک چوره سنک درته اوچی دائره شکلنده در . دیگر قسمی صویک آقه سی ایچون آچیق براقلمشدر . حوضک قطری ۱,۶۵ مترو اولوب اطرافنده غیرمنتظم کنیش ، دها یوکسک طبعی برحوض میدانه کلشدر . اسکی حوضک سطحی یکیسنه نسبة ۵۷ سانتیمتر و آلچا قدر . اسکی حوض ایسه ۱۷ سانتیمتر و صویک آلتنده در . چونکه صولرک کتیردیکی قوم و طاش یواش یواش قايناغک زمیننی یوکسلتمشدر . حوضک جوارنده کی تارلاده برسواری اراهه ایدن قبارتمه طاش موجود اولدیغی سیاحتدن عودتم اثناسنده سویله دیلر . برسواری (تراکیا سواریسی) نامی ویریلن شکلده اولسی محتملدر [۱]

جاده ، استرانجه طاغلرندن بر دیگرینک زروه سنه واصل اولمق اوزره (آنه)
 وادیسنی ترك ایتمزدن مقدم شمال شرقیده دیگر بر وادی ایله برلشیر . جاده دن یاریم
 ساعت مسافه ده « مه غا آیازمه » نامنده بر آیازمه واردر . بوراده یالکز تمللری رطاغه
 اتکا ایدن بر دیواری باقی اولان مستطیل الشکل بر بنا بقایاسی موجوددر . طاشلر بر برینه
 خرجه باغلانندیغدن بوبنانک نسیبه نیکی وبلکه بیزانس دورینه عا ئدا اولدیغنه حکم ویریه بیلیر .
 هر نه قدر بنانک داخلنده ایکی قاینق وار سه ده بونلر شایان اهمیت دکلدر .

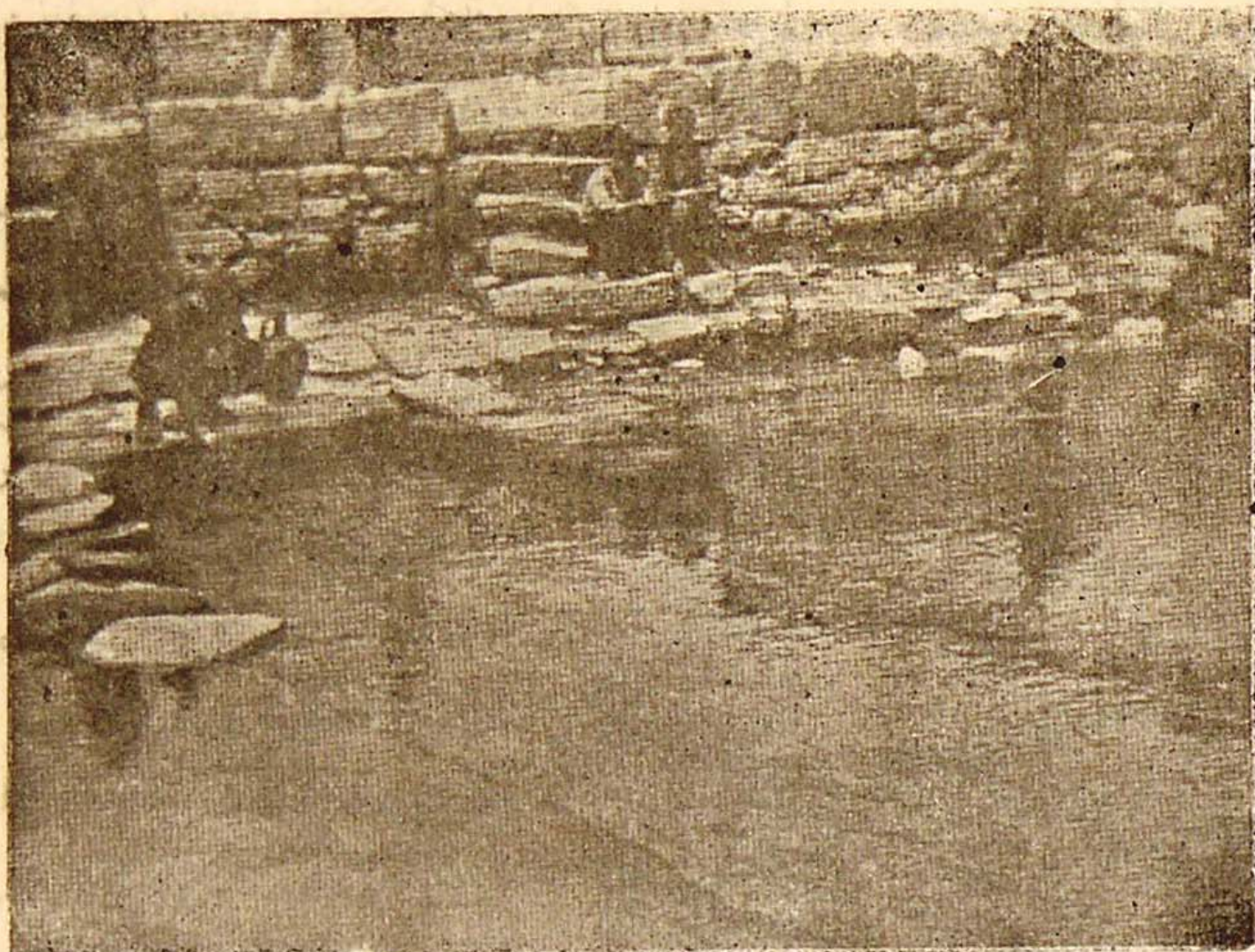
جاده یاریم ساعت قدر دها تعقیب ایدلده شمال شرقیده دیگر بروادی یه دها راست
 کلنیرکه بوراده جاده دن یاریم ساعت مسافه ده (قریونزو) کوی واردر .
 فقط بو وادیده کی قاینقلر جاده یه ایکی ساعتک مسافه ده در . بناء علیه دارانک سته له سنی
 بوراده آرامق موضوع بحث اوله مز .

بوندن صو کرا جاده قره اغاج دره سندن کچهرک تکه چفتلکنه یوکسه لیر . بوراده ده
 چفتلکک داخلنده صنعی و مربع الشکل بر حوض داخلنده کوچوک بر قاینق واردر .
 تر به مستثنا اولمق اوزره کرک تکه کرکسه یولک شمالنده و دیگر طرفنده اولان چفتلک
 خرابه حالنده در .

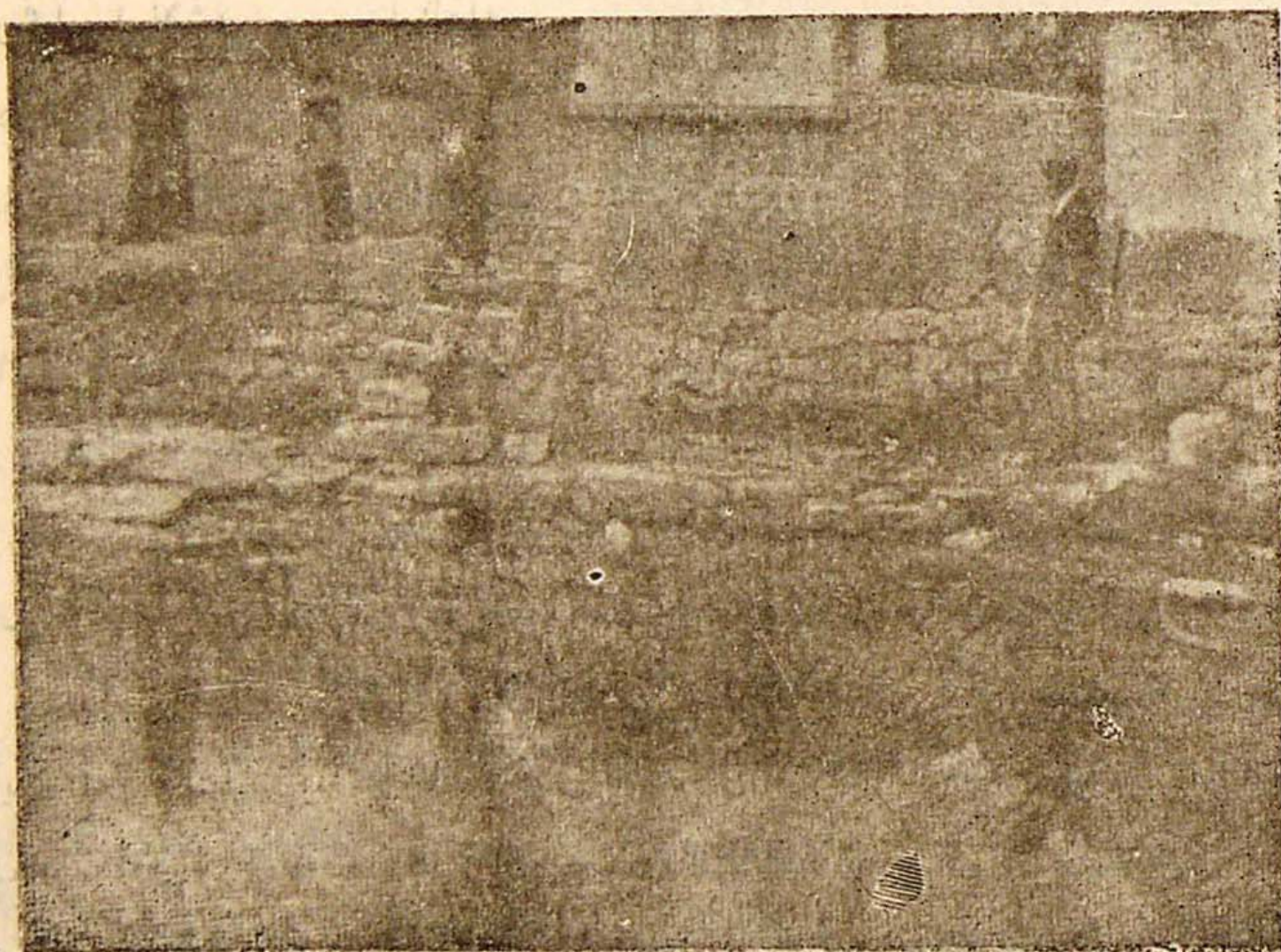
یوله دوام ایدلده تکه چفتلکندن اوچ چاریک مسافه ده پیکار حصاره واصل
 اولنور . بوراده قصبه نک قدیم بیزانس قلعه سی واردر که شمدی بوندن یالکز مدور
 اساس قله ، نیم مدور بر کوچوک قله ودرت گوشه براو قالمشدر .

جوحوس (Jochmus) ه کوره دارا (سته له) سنک قاعده سی پیکار حصارک اک
 بیوک قایناغنده بولنیوردی . فقط بوقایناغک تلویث ایدلما سنی تأمین ایچون ۱۹۱۴ سنه سی
 ایلک بهارنده اوزری اورتیلوب بر بنانشا ایدیلدیکندن قاعده نک تحریمی ممکن اوله میوردی .
 مذکور منبعک حوضی مستطیل الشکل اولوب سکز مترو طول ودرت مترو عرضه
 مالکدر . فقط منبعدن چیقان دره نک عرضی آنجق ۱،۱۳ مترو دره . قصبه ده بو منبعدن
 غیری ایکی کوچوک قاینق دها موجوددر .

هر نه قدر پیکار حصار قاینقلری حائر اهمیت ایسه ده بونلردن دها جسیملری واردر .
 شمال غربی استقامتی آلان یولزه دوام ایدلدیکی تقدیرده پیکار حصاردن بر ساعتک
 مسافه ده اوچ مشهور قایناغه مالک اولان «ینه» قصبه سنه واصل اولنور . بوقاینقلر دارانک
 تعقیب ایتدیکی جاده نک تمامیه کنارنده در . (بیوک قامارا) تسمیه اولنان اک بیوکی چفت

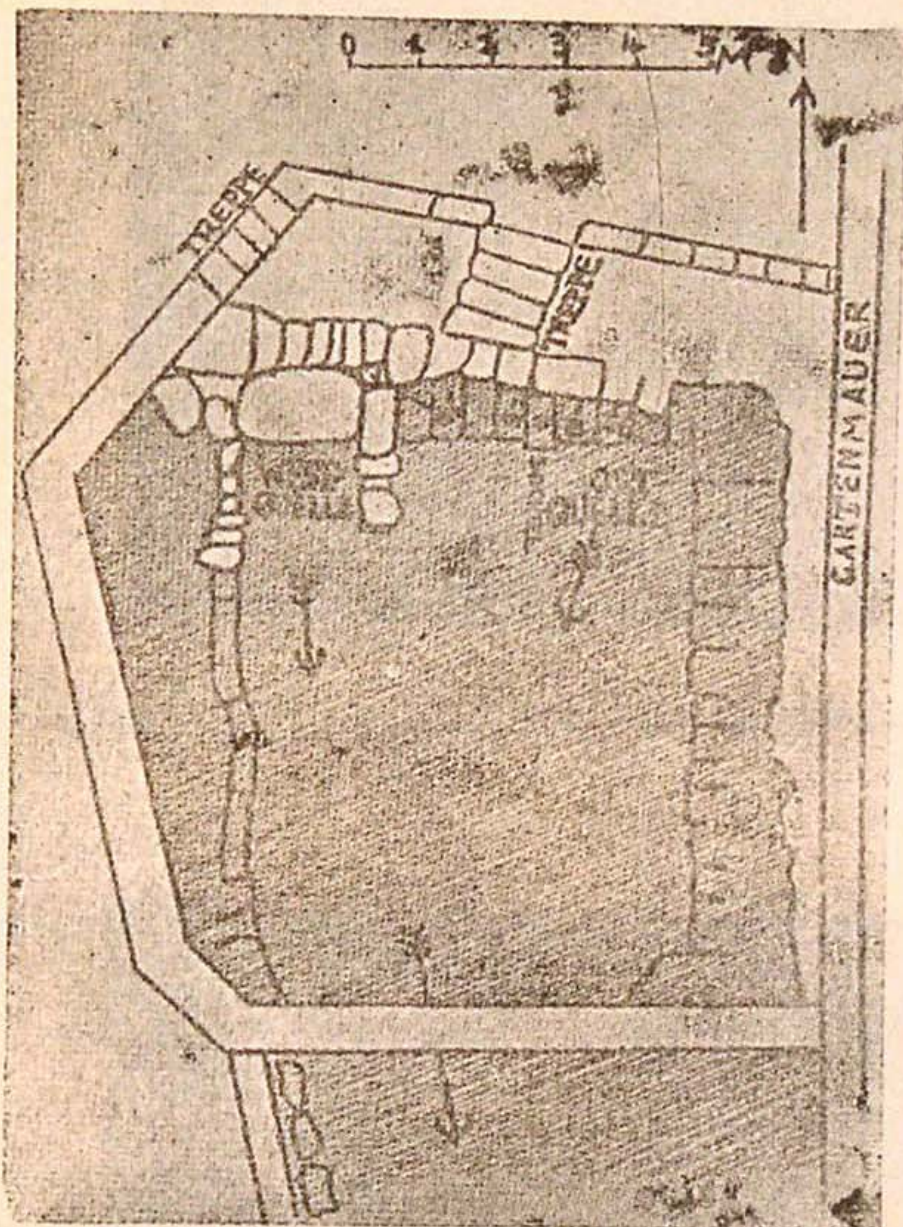

ینہ (تہ آروس) قایناغنک شرق قسمی

ینہ (تہ آروس) قایناغنک غرب قسمی

منبع در. اطراف غیر منتظم بر مسدس شکله دیوار ایل محاط در. بومسدسك طول اعظمیسی ۱۱,۲۰ مترو عرض اعظمیسی ۱۰,۶۰ مترو در. استقامتی جنوبه طوغریدر. حال حاضرده قایناغك کنارنده کی ریختمك سطحی سویه ارضدن ۹۷ سانتیمترو آلچقدر. بور یختم یکر می بش سانتیمترو آشاغیده بولنان دیگر بر ریختم اوزرینه انشا ایدلمشدر. اسکی ریختم صویك شمیدیکی سطحندن ۱۵ سانتیمترو آشاغیده در [۱] قارپوز قالدیران قایناغنده

ینه (ته آروس) قایناغك پلانی

واقع اولدیغی کی بور ادهده صویك سطحی یوکسلهرك اسکی ریختمی اورتمشدر. ادوار عتیقهده قایناق ایکی قسمه آیرلمشدی. بو کون اک زیاده صویه مالک اولان غرب قسمك عرضی ۱,۵۴ مترو در. بو قسم ۱,۷۵ مترو طولنده ۱,۰۵ مترو عرضنده یکپاره بر غرانیت طاشیله مستوردر. غربده ریختمك دیواری مسقیم اولیب منخیدر. و درهك عرضی تدریجاً دارلاشدیرر. قایناغك بو قسمی دیگرندن ۱,۲۰ مترو طول و ۴۷ سانتیمترو عرضه مالک اولان بر طاش ایله آیرلمشدر. شرق قسمك اسکی حوضك عرضی ۴,۱۸ مترو در. شرق دیواری غرب دیواری کی دره بی تدریجاً دارلاشدیر.

دیغندن اولجه حوضدن چقان درهك عرضی یالکز ۴,۵۰ مترو ایمش. حال حاضرده ایسه یکی حوضدن چقارکن درهك عرضی ۷,۵۰ مترو در. «۱» نومرولی فوطوغرافده کورلیدیکی وجهله درهك عرضی منبعك اهمیتی حقنده بزه بر فکر ویره بیلیر. قایناغك صویی غایت تمیز ولیددر. بو خاصه فوق العاده بر آبد ایله تلطیفه سزادر. وفی الحقیقه اولیه اولمشدر. ادوار عتیقهده دهها زیاده صویه مالک اولان شرق قسمك شمال ریختیمك اورتیه سنده برستهله قاعده سی وضعیت اصلیه سنده اوله رق موجوددر. بور یختم طقوز

[۱] صویك بالاده کوستریلان ارتفاعی حزیران اواخرنده یعنی صولرك نسبة آزا اولدیغی بر موسنده اولجادیکی دخی نظر دفته آلملیدر.

طاشدن مرکبدر . اورته ده کی طاش دیگر لرندن دها طاردر فقط حوضه دوغری درت سانترو طولنده بر چیقنتی تشکیل ایدر . طاشک اوزرنده ، وضع اولنه جق سته له نک محوری صوقق ایچون ۱۴ سانترو طول ، ۱۱ سانترو عرض و ۷ الی ۸ سانترو عمقنده بر دلیک موجوددر . شمدهی موجود اولمایان سته له نک محورینک بر پارچه سی الحاله هذه دلیک ایچندهدر . (قاعده نک بولندیغی محل ۱ و ۲ نومرولو رسملرده بیاض و سیوری بر طاش ایله کوسترلمشدر) قاعده نک طولی ۶۹ سانترو ، عرضی ۴۰ سانترو ، ثخن ۲۰ سانترو در . قاعده و شمال ریختمنی تشکیل ایدن دیگر طاشلر غرب قسمی ستر ایدن یکپاره طاش مستثنا اولمق اوزره کلسیدر . ذاتاً - هر یرده اولدیغی کبی - ارضک تشکلات کلسیه مالک اولمسی بویله جسم قایناقلرک میدان کله سنه سبب اولمشدر .

شمال ریختمنک طاشلری غربدن شرقه طوغرو صویک تختنده ۲ سانترو دن ۱۵ سانترویه قدر آچالیر . بونک سببی ریختمنک شرقده کی درت طاشنک آلتندن کلن صولرک ائتکالاتی نتیجه سی اولسه کر کدر . قاعده نک و محورک دلیکنک قیصه ضلعری ریختمنک کنارینه موازیدر . سته له نک ، دارانک سویش قنالنده بولنان دیگر سته له لری مثللو یوکسک و اوستی مدور بر لوحه دن عبارت اولمسی محتملدر . سته له نک دخی قاعده سی کبی دار طرفی قایناغه متوجه اولوب اساس اولان ایکی لوحه ده کی کتابه یان طرفلردن سهولته قرائت ایدیه بیلیر . بوایکی لوحه دن دخی غربه متوجه اولاننک دها مهم اولدیغی ظندهیم . چونکه محورک دلیکنک وضعیتندن ا کلاشیلدیغی وجهله سته له شرق جهته اوچ سانترو دها یاقین اولدیغندن اهمیتلی کتابه غرب طرفده کی لوحه ده اولمسی لازم کلیر .

بوسفور بوغازنده کی دارا سته له سنده کتابه یونان حروفاتی و خط میخی ایله یازیلی اولدیغی هرودوت روایت ایتدیکندن بزم کتابه مزکده بوایکی یازی ایله یازلمش اولمسی محتملدر . یینه قایناغنک ته آروس قایناغی اولدیغی اثبات ایچون آتیده کی بعض امارات دها موجوددر : بوکون یینه اهالیسی بیوک قایناغک صولرینک طونه دن کلدیکنی ادعا ایدرلر . هجرتک ۱۰۶۶ سنه سی شوالنده و میلادک ۱۶۵۶ سنه سی اغستوسنده یینه حصار ی زیارت ایدن اولیا چلبی دیرکه [۱] : « بورادن یینه شماله کیده رک « یینه حصار » قلعه سنه کلدک . قسطنطین تکفورک بناسیدر . قلعه سی بریاچین قیا اوزرنده واقع اولوب شکل خمسیده و شدادی بنا بر کوچوک قلعه در . ایچنده آبادانی یوقدر . ۶۷۹ تاریخنده خداوندکار غازی بونی روملردن آلمش و اوزماندنبری قلعه سی خراب آباد قالمشدر . قیادن بر قایناق صوبی چیقارکه کویا شراب

[۱] اولیا چلبی جلد (۵) صحیفه (۷۹) ۳۱۵ سنه سنده در سعادتده طبع اولمشدر .

کوثر در . بو صویک طونہ دن کلدیکی محققدر . چلبی سلطان محمد زمانندہ طونہ یہ صمان و کمور دو کیلنجه بویکاردن صمانلی و کمورلی صو چیقمش . جامی ، بر کوچوک حمای ، مسجدلری ، متعدد و مکلف خانلری ، برقچ دکانلری ، باغلری ، باغچہلری واردر . قرق کلیسا سنجاغی حکمندہ نیابتدر . بورادن شمالہ طوغری کیدہ رک قرق کلیساقصبہ سنہ کلدک «ینہ حصار ، ینہ وپیکار حصارک برلشمہ سندن متولد اولمسی محتملدر . ذاتاً بو خطا اولیا چلبینک توصیفیلہ اثبات اولنہ بیلیر . چونکہ تصویر اولنان قایناق «ینہ» قایناغنه فقط قلعه ایسہ پیکار حصار قاعہ سنہ بکزه یور . دیگر طرفدن «ینہ» دہ قلعه یوقدر .

سیاح ویکہ نهل [۱] دخی «ینہ» منبعک طونہ ایله مناسبتندن بحث ایدیور . شہہ سزکہ بزم عصر مزہ قدر کلن بوروایت دارانک طونہ سفرندن قالمہ بر خاطرہ در : دارا طونہ نہر جسیمنک موجودیتنی بیلوردی . اسکیترلہ قارشى یاپہ جنی سفر ایچون بر چوق یونانلیلری طونہ اوزرنده کوپری یاپمغه کوندرمشدی . بناءً علیہ دارانک تہ آروس ستہ لہ سندہ طونہ یی ذکر ایتیش اولمسی پک ممکندر . هیچ اولمازسہ - هرودوتہ نظراً - اسکیترلہ قارشى یاپیلان سفرندن بحث ایتمشدی . دارانک ایسہ بوتون کتابہ لرینی وکندی لسانی و یازیسى و بولندیغی مملکتک لسانی و یازیسى ایله یازدیغی بیلدی کمز جهتلہ ینہ کتابہ سنک دہ خط میخی و یونان حروفاتیله یازیلدیغنه امین اولہ بیلیرز . حالبوکہ اسکیدنبری «ینہ» دہ اقامت ایدن روملر اسکی یونان کتابہ لرینی او قویہ بیلیرلر . «ینہ» ستہ لہ سندہ دخی طونہ دن بحث ایدیلدیکنی کوردکلرنده بونہر ایله «ینہ» قایناغی ارہ سندہ بر مناسبت موجود اولدیغنه ذاہب اولہ بیلیرلر . بوندن باشقہ «ینہ» دن صو کرا قرق کلیسایہ قدر یولہ یاقین و حائز اهمیت بر منبع موجود دکلدر . هرودوتک تہ آروس منبعلری حقندہ کی توصیفی ویزہ ، دہا طوغریسی استرانجه نک اتکلرنده کی بوتون تپہ جکلرہ نوافق ایدہ بیلیر . فقط قایناغک اصل موقع جغرافیسی «ینہ» در . دیگر طرفدن بورادہ جوار دہ اشی بولنمایان جسیم بر چفت قایناق واردر . ادوار عتیقہ دہ بو قایناغک برستہ لہ یہ مالک اولدیغی موجود اولان قاعدہ ایله مثبتدر . آرتق بر درجہ یہ قدر امین اولہ رقدیہ بیلیرزکہ «ینہ» دہ کی جسیم قایناق دارا طرفندن کوزل برستہ لہ ایله تزین ایدیلن تہ آروس قایناغیدر .

علم آثار عتیقہ مدرسی

اقمار و اونغر